

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatti létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
 Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér I.**
 Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékben.

Városi közgyűlés.

Városatyáink tegnap ismét összejöttek, hogy az egy hónap alatt összegyűjtött ügyeket atyai bölcseséggel elintézzék. A szűkszávu tárgysorozatot tekintve általános volt a vélemény, hogy rövid 2 óra alatt véget ér a tárgyalás, ámde a gyalogsági laktnaya árvetele tárgyában, később a vízvezeték felett olyan vita fejlődött ki, hogy e két ügy is közel két órán át tartotta ébren a közfigyelmet. Nem mondhatnók, hogy magas színvonalon állt e tárgyalás, inkább azt látszott igazolni, hogy a honatyák az ügyek előzetes tanulmányozásával vagy semmit, vagy csak nagyon keveset törődnek s érdeklődést csak a közgyűlési teremben tanusítanak. A vita így válik terjesztéssé s gyakran egyes kitételek felett szószáhságossá válik részletesen.

A közgyűlést, melyen **Fiáth Pál** báró főispán elnököt, egy interpelláció vezette be. Fister János biz. tag kissé nehézkes modorban a mérnöki hivatal ellen emelte fel szavát. Sajnálattal említi — ugymond, — hogy az ugynevezett „Pörös-földek“ felmérése alkalmával 5-6 napszámot látott ácsorogni, de látott egyebet is. A földek szélén egy berkocsi vesztegelt, a kocsi pedig az igazak álmát aludta. Mint városatyja kérdőre vonta a berkocsist s küldetése iránt érdeklődött. Az kijelentette, hogy napi 6 ft fuvardíjért Endl József városi mérnököt várja. Tudomása szerint van a városnak két fogata s épen ezért kérdezi a főmérnököt, miért nem vették a drága berkocsi helyett igénybe a városi kocsi.

Hinkler Vilmos főmérnök válaszában ki-

jelent, hogy külterületen a kocsihasználat jogosult s mert valószínű, hogy a városi kocsi egyéb helyen volt elfoglalva, azért vett igénybe Endl mérnök berkocsit, melynek fuvardíja a berkocsitulajdonossal történt megállapodás szerint nem 6 ft, hanem egész napra 4, félnapra 2 ft. Kéri a válasz tudomásul-vételét.

A bizottsági testület egyhangulag tudomásul vette a választ, bár Fister kissé zavaros előadásban még megkísérelte a városi kocsi hangoztatását s mert felszólalása eredménytelen volt, méltatlankodva ült le s csak annyit mondott: „Bánom, hogy el nem kergettem onnan a berkocsit!“ (Na, talán ehhez még se volna joga? A köztisztviselő a biz. tag urak szemében se tűnjék fel házi szolgának.)

A kissé derült hangulatot két interpelláció után egy régi, derék, szorgalmas hivatalnok: kapta meg a jól megérdemelt jutalmát. Ugyanis az újonnan szervezett marhalcvél-kezelői állást kellett betölteni. Kettő pályázta: **Katics Gyula**, az eddigi járlat-kezelő és **László József** magánzó. A kandidáló bizottság csak Katicst jelölte s a bizottsági testület egyhangú felkiáltással meg is választotta. A megválasztott tisztviselő nyomban letette a hivatali esküt. **Dr. Sára Gyula** ügyvéd a választás megejtése után indítványozta, hogy a mennyiben a most betöltött állás még a szervezési szabályrendelet keretén kívül áll, oda beillesztendő, a nyugdíj jogosultság kimondandó s a nyugdíj-járuék megállapítására a számvétség utasítandó. A közgyűlés ily értelemben hozta meg határozatát.

A belügyminiszter körrende, hogy a gyám-

pénztár pénzkészlete adóhivatalba el nem helyezhető, tudomásul vétetett s a mennyiben a városnál ez a multban sem kezeltegetett így, külön intézkedés szüksége fenn nem forog.

Fiáth Pál báró főispán beterjesztli a legutóbb megtartott számonkérészek üléséről felvett jegyzőkönyvet, mely szerint egyedül a számvétségnél találtak nagyobb szabású hátralékokat, a minnek mielőbbi ledolgozására a hivatal utasította.

A név szerinti szavazás egész sorozata tette ezután egyhangúvá a közgyűlési terem szöngő életét. A régi megyei közközház épületét a szomszédos Fodor-féle házzal együtt az aggintéztől 40 ezer koronáért megvette a város. Kifogást elene senki sem emelt, még **Akkermann bácsi**, a melyen gondolkodó városatyja sem, a kit **Tóth Arthur** bátyánk ébresztett fel szavazás előtt édes szenderegéséből. — A Dombos-szigeten építendő kut céljaira 400 □ öl terület vétetett meg. — Egyed Sándor palotai-utcai telkéhez eső 5 □ öl utcaterület 30 koronáért, **Litold György** jancsár-utcai telkéhez eső 4 □ öl utcaterület pedig 10 koronáért adott el.

A sokszor enlegetett régi sörház épület eladása körül keletkezett egy kis vita, sorsa azonban még most sem dönt el. Ezért az épületért **Hermann Frigyes** pécsi sörgyáros 17000 koronát felajánlott, ámde mikor a polgármester tőle foglalót kért, a vételtől elállt. Aztán ifj. **Hagenmacher Henrik** budafoki sörgyáros ajánlott fel érte 20000 koronát, hogy ott a helybeli sörtelepet fejlessze. Havranak polgármester az utóbbi ajánlatot csak a jövő közgyűlésen véli tárgyalhatónak annál is inkább, mert az épület felhasznál-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Hét országon keresztül.

Utí emlékek.

Cordoba.

A gavallérok földjén járva, sok helyen eszlódtunk. Sok mindenről másként képzelünk előbb, mint a hogyan a valóság elénk tartja. Így voltunk Cordobával is. Valamikor 1000 esztendővel ezelőtt Andaluzia legszebb városa volt, „60 palotája, 212 ezer háza, 85 ezer boltja, bazarja, 900 fürdője, 600 mecsetje, 60 könyvtára volt, fejedelmi palotáját 4300 márványoszlop tartotta s márvány teknőben arany hatyuk uszláltak.“

Igy olvastam ezt egy spanyol utclair könyvben.

És most?

Már maga az utazás elég kellemetlen volt a hőség miatt. Az én számításaim szerint Cordoba körül érezünk legtöbbet a spanyol hőségből. Már maga ez a körülímen lehangolt hemünket. Hangulatunk még degradálódott, mikor döcögő omnibuszunk a portengerben a város felé hajtattunk. Egy azonban itt feledhetlen lesz. Akkora kaktuszokat, — szó szoros értelmében kaktuszfákat (nem agavev értéket), láttunk, a nyílet egész utunkban sehol. Szemeimmel szinte önkéntelenül kutatni kezdettem az ágai között, mint egykor gyermekeimben szoktam, keresve, nem talál-e rajtuk madárfészket. A bugyogó azonban algha egy darabban nem érkeznék le, ha valaki ilyenről akarná leszedni a verébfiókákat.

A rossz hangulat fokozódott akkor, mikor szalódnánkhoz értünk. A hotel címe: „Grand

Hotel de Oriente“ sokat ígért, de keveset adott. A szobák egymásha nyíltak. Még örültünk, hogy a hálógyék kényelmesebb lakoszlályt kaptak a maguk számára, mi pedig keservesen gondoltunk rá, ha majd éjjel egyik csapat a másik után érkezik haza s minden butornak neki menve, mind a hat szoba lakóit fel fogja verni.

A „nyugat Melkájá“, a „régí mór kalifátus fővárosa“ mint utidirektorunk a prokpestusban ékesen megírta, oly kövezettel dícselkedik, a mely jó lehetett ezelőtt ezer esztendővel a mikor talán készült, hanem az európai ember izléscé nehezen elégti ki. Nem macskafejeket jártunk mim a hogyan az ilyen apró gömbölyű kövekből kirakott utakat elnevezni szokták, hanem kutyafejeket s ha nem néztünk mindig a lábunk alá, akkorakat botlottunk, a mi testvérek közt elesésnek is beillik.

Első gondolatunk persze a hírneves mecset megtekintése képezte.

Hamarosan odaértünk a kanyargó, szűk utcákra, a melyeken bizony hiába keressük az évszázadok előtti élet elevenségét. Csöndes, kihalt minden, mintha romok közt járnánk.

Magát a mecsetet, mint általában a régi mór templomokat pompás narancs és citrom udvar veszi körül. It-ott sudár növésű karsu pálmák emelkednek föléljük és kiterjesztve széles lombjaikat sülkéreznek a forró napugyárban. Az udvar közepén széles kut van, hogy a zarándokló mörök a vallásuk által előírt mosakodást végezhessek. Mert Cordoba tulajdonképen bucsujáró helye volt valaha a möröknek ép úgy mint Mekka a keleten.

A mecset kelcsje ódon, kopott, belseje azonban elég jó karban van még. Nem egyéb, mint egy szabályos, szép oszloperdő a mely nagyon meglepő hatást gyakorol a szemlélőre. Eredetileg 1200 oszlop volt benne, ma már csak 800. Az oszlopkat többnyire márványból faragták, de

szép számmal láttunk gránitból, söt alabastromból kúszúleteket is. Az oszlopfők egytől-egyik különbözők, hasonló nem talált az ember az egész országban. De egyformák a kettős ívek, melyek föléljük hahajóznak s ez — legalább én előttem — meglehetősen egyhangúvá tette a látványt. A széles téglavörös és sárgás fehér sávok egy ilyen óriási tömegben bizony nem sok változatosságot nyujtanak. Az épület maga elég alacsony, hat méternél nem magasabb s a világosság nem oldalan, hanem a hagyomaalakú kupola nyílásain tör be az épületbe. Lediszebb részé az épületnek a szentély, melyben a szent kő, a zarándokló mohamedanok tisztelőtnek tárgya volt elhelyezve. Arany, elefántcsont, porcelánbetétek ragyogó drágakövek ékesítették. Föléje egy óriási egy darab fehér márványból faragott kagyló borul. Csodaszép lehetett valamikor, ámbár a jelenkor is eleget hámulhat a mör építő tudomány és vallásosság világhírű hagyományán.

A spanyolok azonban nagy hibát követtek el, mikor ennek az óriás terjedelmű épületnek a közepére egy díszes katedrális építettek. Gyönyörű alkotás, de sokkal okosabban történt volna, ha nem a mecsetbe, hanem azon kívül kapott volna helyet. Négy-száz oszlopkat vettek ki a spanyolok, mikor odaépítették s ezzel megfosztották az egész épületet érdekességétől és rendkívüliségétől. A mint a hagyomány beszéli nagy viták folytak az építés előtt s maga V. Károly császár is megróta a cordobai keresztényeket érte.

— Templomot építhettek volna — ugymond — akárhová, de a régi mecsetet nem fogjátok többé megtalálni sehol.

Bilkei Ferenc.

Mai lapunk 4 oldal.

nálását illetőleg bizonyos feltételek kikötését tartja szükségesnek. A jelzett házát ugyanis csak azért vette meg a város, mert fekvésénél fogva ipartelep létesítésére felelt alkalmas. Ugyanígy véleményben van dr. *Saára Gyula* ügyvéd, míg *Farkasdy Dezso* ügyvéd az ajánlat elfogadását hozza javaslatba. Az adásvétel a városra nézve előnyös: ösztüjük e nézetet, mert hisz sörgyár alapítására a jelzett helyen senki sem vállalkozik, mert az ottani víz a sörgyártásra nem alkalmas, de egyébként a Dreher és Hagenmacher cégekkel versenyre kelni egyenlő a bukással. Az ipartelepek létesítéséről hangoztatott álm nagyon valószínűleg csak álom marad s félt, hogy ez a holt birtok továbbra is gyümölcsözés nélkül marad a város birtoka.

A *gyalogosági lak tanya* ügye került ezután szőnyegre. Általános érdeklődés mutatkozott e tárgy iránt s feszült figyelem kísérte a felszólalókat. S bár itt-ott heves kifakadás, erős hang uralta a helyzetet, végeredményében a határozat mégis ment minden szenvedelemtől s a végmegoldásra a helyes és igaz ut nem maradt homályban. Tóth István főjegyző röviden ismerteti a tárgyat s előadja, hogy a tanács előzetes helyszíni szemle útján egy szakértőkből álló bizottság közbejöttével csakis az idő előhaladottsága miatt *ideiglenesen* átvette az épületet a közgyűlés hozzájárulása reményében. A végleges átvétel még nem történt meg, ezt a közgyűlés kebeléből kiküldött felülvizsgáló bizottság fogja eszközölni. Mielőtt az e tárgy felett folytatott vita kezdetét venné, az *ideiglenes* átvétel alkalmával a bizottság által emelt kifogásokat a felvett jegyzőkönyv alapján a következőkben sorolja fel:

1. A tetőzeteknél az alsó szelemenek (talpgerendák), melyeknek egy része elfordult, *szabályos állásba hozandók* és minden második szulafánál lekapcsolandók.

2. A legénységi szobák ablakszellőztetőinél a két ablakszárny mindenütt összefoglalandó.

3. A kályhák alsó része megjavítandó.

4. A börtönablakok kitémasztókkal látandók el s az ajtók sarokvasai elszögcselendőek.

5. Az összes épületekben az oldalfalak egyrésze újra festendő, illetve meszelendő.

6. Megjegyzi a bizottság, hogy a pinceboltívénél a *boltvállak körülbéli 10 centiméterrel a vízszintes en alul hajlottak*, a mi azonban az *épületek szilárdságára hatással van*.

Pénzes Imre és Rózsa Ferenc bizottsági tagok az 1-5-ös pontra külön véleményt jelentenek be. Ugyanis azt kívánják, hogy a talpfák *minden szulafánál* kapcsoltsanak.

A kifogások felolvásása után bemutatja a főjegyző a tanácsi javaslatot, mely szerint a lak tanya ideiglenesen átveendő s a végleges átvételre egy bizottság küldendő ki.

Az ügy általános ismertetése befejeztetvén, *Rózsa* Ferenc biz. tag állt fel először, hogy kemény kritikáját elmondja. Többször építettünk már — ugymond — lak tanyát és pedig rendszerint szép tervek szerint s fájdalom, az építkezés rendszerint rossz volt. Most is ez történt. A tetőszerkezet ugyanis már most tágul s ez igen nagy hibája az ellenőrnek. A boltívek, főleg a pinceboltívek olyanok, hogy a hibát még egy teljesen laikus, falusi ember is észreveszi. Véleménye szerint a lak tanya csakis akkor vehető át, ha a hiányok pótoltnak.

Pénzes Imre kijelenti, hogy az átvétel ideiglenes természetű, mert hisz a lak tanya végleges átvételére 2 órai felülvizsgálat nem elég. Csodálkozását fejezi ki a felett, hogy építési ellenőr mellett ilyen felületes építkezés történt. A tetőszerkezet annyira laza, hogy már most is tágul s mennyeivel inkább megtörténik ez majd akkor, ha hótakaró növeli a terhet. Így nem szoktak tetőszerkezetet összeállítani, hisz már most úgy állnak a talpgerendák, mint a részek. Epen ezért kívánta, hogy a talpfák minden szulafánál lekapcsoltsanak. A mi pedig a pinceboltívészését illeti, az valóságilag szomorú látvány. Egy 5 m. széles pincélnél a boltvállak már most 10—12 centiméterrel hajlottak a vízszintes en alul. Nem tekinti az épületet átvehetőnek, mert az ilyen állapot valóban tűrhetlen. Kéri egy bizottság kiküldését s a hiányok szigorú pótlását.

Winkler Vilmos főmérnök véleménye szerint csak csekély, jelentéktelen hibák fordulnak elő. Lényeges a tető lekötése s a pince boltíve-

zése. Az alsó szelemen elhajlott, a mi pedig előfordul akkor, ha a fa nem elég száraz vagy ha a lekötésnél történik valami hiba. A maga részéről kijelenti, hogy *Say* Ferenc építési ellenőr oly pedans lelkiismeretességgel vezette az építési naplót, hogy jobban nem is lehet. A hiányok kötelelősségérüleg pótoltnak fognak. Elismeri, hogy a pinceboltívatok nem szépek s a horpadásokat valószínűleg a boltvállások gyengesége okozta, ez azonban az *épület erősségére befolyással nincs*. Az építkezés folyamán le lehetett volna bontani, most már azonban a lebontás többet ártana az átvétel késedeleme folytán a városnak, mint a mennyeit használni. Kijelenti, hogy a végleges átvétel még nem történt meg, a felülvizsgáló bizottság a hiányokat konstátálni s pótoltnak fogja. Pénzes Imre biz. tag különvéleményre vonatkozólag megjegyzi, hogy a talpfáknak minden egyes szulafánál való lekötésére a vállalkozót kötelezni nem lehet, mert az sehol sincs előírva.

Pénzes Imre újlag erősíti, hogy a szulafák lekapcsolása a vállalkozó kötelelőssége s ha rossz volt a boltvállvány, ha nem, a boltívészés hiányainak pótlása is a vállalkozót terheli. Erős szavakkal hangsúlyozza ismét a nagymérvű hiányokat s inditványozza, hogy ilyen fuser-munkát a város át ne vegyen.

Dr. Saára Gyula biz. tag előrebocsátja, hogy szakérdeésben nem nyilatkozik. A mint hallja, van hiba az építkezésnél, mégis bizonyos hozzáadással hozzájárul a tanácsi előterjesztéshez, mert hisz a szerződés szerint az épületet egy, a közgyűlés kebeléből kiküldendő bizottság veszi át. Ez a bizottság majd meg állapítja a hiányokat azokat pótoltnak, illetőleg a hiányok, hibák pénzbeli értékét számszerűleg kimutatja. Lehetnek az eddig említettekben kívül nagyobb hibák is, épen azért a bizottság feltétlenül kiküldendő. Igaz, hogy van egy nagy baj: az idő előrehaladt s október 1-én a lak tanya átadandó rendeltetésének. Ha lényeges pótlások vannak s a katonaság nem veszi át, a késedelem okozta kárért a vállalkozó felelős. A lak tanya ideiglenes átvételéhez hozzájárul, a végleges átvétel a bizottság feladata.

Havranek József polgármester: Az jár el jól, a ki körülmények mértegelése mellett okosan jár el. Ha Kuti és Rauscher szakértők, kik minden érdektől mentek, kijelentik, hogy itt olyan akadály nem forog fenn, mely az átvételt gátolná, akkor ez veszélytelen nem jár. Ha a boltívészés veszélyes, akkor kérjük a lebontását és újra építését. Kéri erre vonatkozólag a nevezett szakértők véleményét.

Dr. Kuti József igazgató volt a polgármester által említett egyik korona-szakértő s bizony az ő véleménye nem kedvező. Kétségtelen dolog szerinte is, hogy van hiba. A tetőszerkezet főhibája oman ered, hogy a szelemen a berakásnál nem volt kellőleg megerősítve. Ő többet kíván, mint Pénzes és Rózsa biz. tagok, mert szigorúan követeli, hogy az alsó szelemen *gerendák teljesén rendbe hozandók, illetve szabályos állásba helyezendők és mind a második szulafánál bekapcsolandók*. Veszélyt nem, de nagyfokú szabálytalanságot lát. Ha a felülvizsgáló bizottság által megjelölendő hibák teljesen pótoltnak, csakis akkor tartja átvehetőnek az épületet. A mi a pince boltívészését illeti, az bizony valóságilag *inas-munka*. Az épület szilárdságát azonban legjobb belátása szerint ez nem veszélyezteti, bár tagadhatlan, hogy *nagyfokú szűpség-hiba*. Az ideiglenes átvétel akadályba nem ütközik, a végleges átvétel előtt azonban szükségesnek tartja, hogy az átvétel eszközlő bizottságban az állami építésügyi hivatal egyik szakértő tagjának véleménye is kikértessek.

Rauscher Béla biz. tag előrebocsátja, hogy a helyszíni szemle sokkal rövidebb ideig tartott, hogysem részletes munkáról beszélni lehetne. A kérdés ez alkalommal csak az volt: Bevonulhat-e oda a katonaság október 1-én vagy nem? Hozzájárul a dr. Kuti József biz. tag által mondatkhoz s kijelenti, hogy építés-rendőri szempontból veszély fenforogását nem látja. A mit ezután mond, nem tartozik ugyan szakértői véleményéhez, de erkölcsi kötelelősséget teljesít, mikor az ellenőr pótlkodására is kiterjeszkedik. Kénytelen elismerni, hogy *Say Ferenc mint ellenőr lelkiismeretes s szinte túlszögön pedanteriával teljesítette kötele-*

ségét. Hisz az építő-bizottság számtalanszor rossz néven vette, sőt surlódásokra is adott okot, hogy *Say* a legkéisebb részletéig kiterjedő figyelemmel végezte ellenőri tisztát. Egyébként az épület ideiglenes átvételéhez ő is hozzájárul.

Havranek József polgármester a hallottak után úgy találja, hogy a lak tanya ideiglenes átvétele veszélytelen nem jár, erre garanciát nyújt az építést ellenőrző bizottságnak a helyszíni szemle útján alkotott véleménye. A felülvizsgáló bizottság legközelebb megállapítja a hiányokat s azokat a vállalkozó pótolni tartozik. Azt mondták, hogy a boltív szabálytalansága csak szépség-hiba, de véleménye szerint egy szabálytalan boltív soha sem lehet olyan szilárd, erős, mint egy szabályos s épen ezért szükségesnek tartja e hiba reparálását is.

Dr. Rádai Lajos a szerződésben körülhat bizottság kiküldése mellett foglal állást. Tekintettel az idő rövidségére, a lak tanyát ideiglenesen s azon fenntartással tartja átvehetőnek, hogy a bizottság által megállapított hiányokat a vállalkozó pótolni fogja.

Say Ferenc: Nem akartam ez ügyhöz hozzászólni, de mert nevenről esett szó s ellenem működés-m tétetett némelyek részéről kritika tárgyává, kötelelősségemnek tartom bizonyos tekintetekben felvilágosítást adni. Az ellenem működési körét a terv, a szerződés s a hozzájáruló építési szabályok határozzák. Se többet, se kevesebbet nem tett, mint a mit ezek nekik előírtak, parancsoltak. Számtalanszor felhívta az építő bizottság figyelmét szabálytalanságokra, hibákra s nem egyszer megtörtént, hogy az építő bizottság a felülvizsgáló bizottságnak tartotta fenn a bírálat jogát. Ezen körülményekről az építés menetével vezetett napló esetenként beszámol. Az ellenem joga nem teljhatalmi jog s főleg nem rendelkezési jog. Feltétlenül szükségesnek tartja a felülvizsgáló bizottság kiküldését, mert ezt a szerződés is előírja, de azért is, mert a jelen tárgyalás során csak *néhány előrántott dolgot* eszl szó. Kéri tehát, hogy a tanácsi előterjesztés olyképp fogadassék el, hogy az átvétel ideiglenes s a felülvizsgáló bizottság által megállapított hiányokat a vállalkozó pótolni köteles.

Lanföner Ferenc az irányban ker felvilágosítást: mikép vonulhat be a katonaság a lak tanyaába, mikor még a város sem vette át? Kérdés, ily hiányokkal átveszi-e a katonai bizottság?

Havranek polgármester megnyugtatója felszólalót s kijelenti, hogy a katonai szakértők általandóan figyelemmel kísérték az építkezést s nem ismeretlen a véleményük, mely szerint részük az átvétel semmimenetü akadályba s.m. ütközik.

Dr. Saára Gyula, dr. *Szabály* József és *Farkasdy* Dezso az ideiglenes átvétel, illetve használatba vétel szigorú precizitását követelik, nehogy az átvétel véglegesnek tekintessék, a mielő a városra kár haramlanék. *Dr. Löwy* Károly ügyvéd nagy óvatosságra inti a törvényhatóságot. Epen ezért a rekrimináció jogát biztosítandó inditványozza, hogy a hozandó határozat jogerőre emelkedése előtt a vállalkozó Grünwald és Schiffer építő cégtől jegyzőkönyvi nyilatkozatot veendő ki, melyben az átvétel ideiglenes jellegét s ama fenntartásunk biztosítását elismeri, hogy a felülvizsgáló bizottság által megállapítandó hiányokat pótolni köteles.

Az ügynek ily terjedelmű megvitatása után a bizottság meghozta a határozatot, mely szerint a gyalogosági lak tanyát *ideiglenesen* s ama fenntartással veszi át, illetve használatba a város, hogy a felülvizsgáló bizottság által részletesen megállapított hiányokat a vállalkozó pótolja, illetve a pénzürtékben kifejezett hibákat megtéríti. Egyidejűleg a közgyűlés saját kebeléből megalakítja a felülvizsgáló bizottságot.

Már 12 óra felé járt az idő, mikor a lak tanya átvétele tárgyában határozatot hozott a közgyűlés. Meg is szünt rögtön az érdeklődés, ritkultak a zöld asztal melletti sorok, sőt a karzat is belefáradt a figyelembe. A követendő tárgy az aggok, szegények, tolonok es rendőri foglyok jövő évi élemezése volt. Változás az előző évihez képest nincs, a tanácsi előterjesztést vita nélkül tette magáévá a közgyűlés.

A tárgvsorozat fonalan egy, eminenter közügyről, a rendőrelgényesség létszámszaporításáról folyt ezután a tárgyalás. *Ré* István főkapitány, miután a közgyűlés már korábban elvi határo-

zattal kimondta a létszámszaporítás szükségességét; terjedelmes statisztikai adatokkal támogatott memorandumban fejtette ki, hogy figyelemmel a városi vagyon viszonyaira 14 gyalog s 4 lovas rendőrrel kívánja a létszámot emelni s egyidejűleg egy rendőrmesteri és 2 tizedesi állás szervezését óhajtja. A két kapus-állás rendőr kapuügylettel lenne pótolandó, tehát beszűntetését hozza javaslatba. A tanács tisztán pénzügyi szempontokat tekintve a létszámszaporítást csak 5 rendőrrel tartja lehetőnek. Miután Antal Ferenc a rendőrség iránti ellenszenvének általánosságban nem igen igazolható állításokkal kifejezést adott, majd Almássy János városgazda az igazságnak megfelelőleg a külterületek elhagyatottságát változta, a bizottság dr. Saára Gyula indítványára kimondta, hogy 6 gyalog rendőrrel szaporítja a létszámot.

A bércokszásról alkotott, illetve módosított szabályrendelet elfogadott. — Néhai Pritsch József nagyprepost hagyományára tárgyában az alapítólevél elkészítettén, a bizottság tudomásul vette. — Galambos István és neje a földjüknök eldarabolását s házihelyekké nyilvánítását kérték. A „ki-ki földjét szabadon használhatja” eiv ez alkalommal nem talált kedvező hangulatra, a kérelmet teljesítését egyhangúlag megtagadták. — Tombor Ferenc főtemplomi orgonanyomó személyes pótlék címén évi 40 korona fizetésjavítást kapott. — Mosony-megyének Magyarország és Alsó-Ausztria határvonalának helyreállítására tárgyában készített feliratát pártoló felirat kapcsán terjeszti fel a közgyűlés.

A vízvételk létesítése tárgyában már nem ismeretlen a Szepesy Sándor-féle ajánlat. E szerint a cég a vasut háta mögötti gyümölcsös területen próbafurásokat végez, erre az engedélyt a város megadja s kötelezi magát arra, hogy 6 hónapon belül mással nem tárgyal s a mennyiben a próbafurások a kívánt eredményre vezetnének s mégis más cég kapná meg a vállalatot, az előmunkálati költségeket a város a vállalkozóval megtéríteti. Eredménytelenség esetén a város a kiadásokat nem fedezi.

Petrás Sándor városi irnok nyugdíjaztatván állására október 25-iki lejárattal pályázat hirdetik. — A Proviant ház átvételére bizottságot küld ki a közgyűlés s itt örömmel jegyzi meg a polgármester, hogy nem fog az épület partagon heverni, mert a csendőrtanosztály veszi hébe s egyébként póttartalékosok beszállásolására fog használni.

A pótkeret-laktanya építése tárgyában megtartott árjeltes eredményét már ismertettük. Három ajánlat adatott be. Say Ferenc 2.5%, Wagner és Péntes 6.25% engedményt tett, míg egy aláíratlan ajánlatban 10.1% engedményt tételtek. Az ajánlat, mint megállapították, Péntes Imre vállalkozó volt, amde aláírva nem lévén figyelembe nem jöhetett. Péntes Imre a tanácsai döntés ellen apellált. A közgyűlés a felebbesnek helyt nem adott, mert az ajánlatnak lényeges anyagi kelleke az aláírás s így e nélkül figyelembe nem vehető.

A közgyűlés fél 1 órakor ért véget.

UJDONSÁGOK.

— **Püspöki körlevél.** Dr. Városy Gyula megyés püspök e hó 24-én bocsátotta ki IX. sz. körlevelét. A Szeptőlén Fogantatás dogmájának jubileumáról emlékezik meg első helyen a püspöki körlevél. Majd néhány, főleg vegyes házasságra vonatkozó, római döntvény közlése után a haza bölcséről Deák Ferencről emlékezik meg a püspök kegyeletes szavakkal s egész terjedelmében adva a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter idevágó rendeletét, a jubileum megünneplésére vonatkozólag a hatósága által álló iskolákra nézve a következőket rendel el:

1) F. évi október hó 17-én, mint Deák Ferenc születésének századik évfordulóján, az összes elöljárások szünnetjeljenek.

2) Ugyanazon napon hazafias emlékünneptartással, melynek programjába a Hymnus és Szózat közé az egyik tanító alkalmi emlékbeszéde illesztendő be.

Szolgáljon, — folytatja tovább — ezen emlékünnept is arra, hogy ifjúságunk szívében a

hazaszeretet, a nagy elődök iránti hálás kegyelet és magasztos példájok követésére buzduló lelkesedés új, hatékony táplálékot nyerjen, és hogy az ártandó ifjú szívekből drága hazánk és korunk királyunk boldogságáért buzgó imák szálljanak az égbe.

Tudatja papságával, hogy f. é. október 5-én zarándoklattal egybekötött tanulmányi kirándulást rendeznek Rómába Karker Alajos pillámaróthi plebános és Bertalan Vince esztergomi képezdei tanár s így ezt, mint a f. é. október hó 19—22. Budapesten tartandó *Katolikus nagygyűlést* papsága és hívei különös figyelmébe ajánlja. Pályázatot hirdet a *szilfajamajori* tanítói állomásra. Néhány iskolai ügyekre vonatkozó, ministeri rendelet közlése után az országos kath. tanítói segély és árvaházi alap szánadásának kivonata, a mult havi szent gyakorlaton résztvevő papok névsora s az utóbbi személyi változások zárják be a körlevelet.

— **A honvédség köréből.** Dr. Maklák Földián Albert I. osztályú főorvos, a székesfehérvári V. honvédkerület egészségügyi főnöke, mint betegség okából szabadságot, jelen alkalmazása alól felmentetett s helyébe dr. Csák Miklós II. oszt. főorvosorvos nevezetett ki. — *Horváth Gyula* a székesfehérvári 17-ik honvéd gyalogezredhez tartalékos hadapródtiszthelyettesse nevezetett ki.

— **A polgármester jubileuma.** „A mi késik nem mulik.” Ezzel az adomálvány bizonyára vigasztalhatja magát a város közönsége, a polgármester, királyi tanácsos jubileumát illetően. Az eszme jó idő óta el sokaknak szívében s csak az alkalmas időpontot várják a megvalósításra. A mozgalom nem a tisztviselőktől indult ki, a kiknek a polgármester hivatali felelőse, hanem a bizottsági tagok köréből. Ebben a tárgyban holnap d. u. 3 órakor a városház nagytérképében értekezletet tartanak a városi bizottsági tagok, hogy az ünnepély részleteit megbeszéljék. Az eddigi tervek szerint díszközgyűlés leendő, melyen valaki a törvényhatóság tagjai közül s egy tisztviselő üdvözölnék a polgármestert. Megválasztanak Székesfehérvár díszpolgárává. Este pedig falkyásmenetet rendeznek, melyen egy városi polgár üdvözölnék a város első tisztviselőjét. S a mi természetes, egy ünnepi bankett sem hiányoznék a programmból. Körülbelül ezek lennének a tervek, melyeknek megvalósításával a város csak önmagát iránt való kötelességét róna le.

— **Föl Budapestre!** A kath. nagyülésre! A kinek ideje és pénze van a katolikusok közül, az ne mulassza el az októberi nagy és lélekemelő napokat. Minden katolikus ama napokban meggyőződhetik odafent az ország szívében katolikus vallásának magasztos, szívet gyönyörködtető fenségéről, impozáns tekintélyéről, óriási erkölcsi hatalmáról. Ott minden katolikus szív amaz önértre, ama tiszteletet parancsoló öntudatra juthat, hogy mik vagyunk már mi katolikusok itt e szép hazánkban és még nagyobb összetartó munkássággal mik nem lehetünk még és pedig a legrövidebb idő alatt. Mivel pedig a mostani válságos időben ez a kath. öntudat annyira szükséges ezt pedig kitünően kath. nagygyűlés mozdtja elő. Azt hisszk, hogy a fejmegyei katolikusok és első sorban városunk katolikusai tömegesen fognak résztvenni a kath. nagygyűlésen.

— **Kadnár Károly bucsuzója.** A Déli Vasut tisztviselői szeretetüknek megható nyilvánulását adták, midőn távozó tagtársuknak tiszteletre szombaton este fényesen sikerült bankettet rendeztek. Nemesak a fehérvári tisztviselők gyűltek össze, hanem az egész vonalról eljött mindenki, hogy a jóbarátot s a nemes szívű férfit tisztelettel ünnepelje. A szép felkötött Barcza Ignác, a kinevezett új ellenőr mondotta, melyre Kadnár melyen meghatva válaszolt. A vasuti tisztviselőkn kívül dr. Aroky Antal, Gáspár Károly, Weisenfeld János, Bilkei Ferenc vettek részt az ünnepélyen.

— **A fejmegyei jegyzők egyesülete** a vármegyház kistermében közgyűlést tartott. Szabó Sándor csákvári jegyzőnek szépen kidolgozott elnöki megnyitóját után a Budapestre e hó 30-án tartandó országos jegyzői kongresszusra kiküldettek Szabó Sándor, Andocsi Ferenc és Korniss István. A mult közgyűlésen kiírt pályázatokra két munka érkezett be. Az egyik „Cogito, ergo sum” jellegével a közigazgatás államosításával fog-

lalkozik, az államosítás ellen foglal állást az autonóm közigazgatás javára. Szerzője *Balogh Gyula* tabajdi jegyző s neki a 20 korona díj is adott, a pályamű könyomatása pedig elrendeltetett. A másik pályamű „Darányi” jellegével érkezett be s a mezőgazdaságot, mezőrendőrséget s országos cselédpénztárt ismerteti behatóan. A terjedelmes pályamű dicséretet érdemel, szerzője Geröfi Gyula tabajdi segédjegyző. A gyűlést rendes szokás szerint bankett követte a Budai-uton levő Latzkovits-féle vendéglőben. Az első felkötöttöt Szabó Sándor elnök mondotta a kitüntetett szerzőkre: Balogh Gyulára és Geröfi Gyulára. Később Mészöly István alsó-szent-iváni jegyző ürtette poharát a szeretett elnök egészségére. A mindvégig kitünő hangulatban levő társaság d. u. 3 óráig maradt együtt.

— **Vörösmarty Mihály emlékezete.** Tegnap vagyis Műhiály napjának előestéjén a „Polgári dalkör” s a vasuti műhelymunkások egylete derék, hazafias munkát végeztek, csinos kis ünnepélyvel rótták le a kegyelet adóját Vörösmarty Mihály emlékének. Este 7 órakor a „Polgári dalkör” vonult ki a Vörösmarty szoborhoz s néhány hazafias ének s Fekete Géza elnök lelkes, tüzes beszéde kíséretében helyezték el a kegyeletes emlékezős báberköszoruját. Fél 8 óra tájban a vasuti műhelymunkások zarándoklottak a nagy költő ércalakjához s Orbán Ferenc lelkesítő szavai után ök is megkoszorúzták a szobrot. Vajha belátna már városunk közönsége, hogy a közművelődésnek oly hatalmas előmozdítója e két agilis testület, hogy támogatásuk a már kivívott tiszteletnek és elismerésnek volna megérdemelt jutalma. Megemlítjük, hogy a Vörösmarty kör s a főgimnázium ifjúsága is megkoszorúzták a szobrot.

— **Éjjeli támadás.** Kellemetlen meglepetés érte vasárnap éjjel Kenessey József kajári földbirtokost városunkban. Ugy éjfél tájban a püspökség előtt több suhanc megtámadta, sőt tetleg is bántalmazta. Kenessey a tett színhelyéről a Laczkovits-féle vendéglőben levő lakására sietett, s utközben a Budai-ut sarkán ismét megtámadta a suhancok egy része. Kezén szenvedett jelentékeny zúzódást. Kár volt a püspökség elől nem a városházára menni s ott kérni az utónállókkal szemben védelmet.

— **A rendőr hivatása.** Vasárnap este 9 óra felé az utóbbi idők rendes szokása szerint ismét nagyon zajos volt a Sütő utca. Lizi Imre legénykedett néhány társával s hogy ököre nem került a sor, az csakis *Kovács Lajos* rendőrbiztos gyors közbelépésének tulajdonítható. A rendőrbiztos erélyes fellépésére a hetvenkedő legények megfutamodtak s midőn Kovács üldözőbe vette őket, a Cserepes utca kanyarulatánál egy követ fejbe dobta. Nagyobb baj nem történt, mert a kalap felfogta a követ. Mint később kiderült, a kö Lizi Imre kezéből repült ki, a ki be is ismerte tétét s indokolt azt hozza fel, hogy nem ismerte meg a rendőrbiztosát. A ki akarj, ezt elhiheti, mi azonban azt ajánljuk, hogy a jeles fírmát hatóság elleni erőszak címén a törvényszék elé kell állítani.

— **Működnek a cigányok.** Közéledik a hűvös időszak, cigányaink is megkezdik rendes téli foglalkozásukat: a vásáros kocsik kifosztását. Polgár Antal sár-utcai és Trombitás Ödön Széchenyi-utcai cipészpárosok tegnap egy demköhgyi fuvarossal a külső vásáron voltak. Előzetes megbeszélés szerint haza jövet a fuvaros megeteti lovait a Demköhgyen s aztán folytatják utjukat, hogy a mai adonyi vásárra menjenek. Ugy is történt. Éjjel 11 órakor indultak Duna-Adony felé. Előzőleg, de még utközben is megnézték a felrakott árukat s mindig rendben találták. A csikvári sorompónál már szomorú tapasztalatra jöttek. A kocsirol ugyanis hiányzott egy zsák 35 pár cipővel 140 korona értékben. A cipő Polgár Antal tulajdona volt. Azonnal a városházára hajtottak s mert a cigányok ellen irányult a gyanu, a rendőrség felkutatja a cigánytelepet, a hol azonban gyanus körülmény nem volt észlelhető, annyit megállapítottak, hogy Szentiványi Mátyas nem volt a telepén s vele volt egy vendég cigány is, Kolompár János Szombathelyről. A rendőrség az összes cigányokat ideiglenes őrizet alá helyezte s megindította a nyomozást. A lopott cipők nem kerültek elő.

— **Utcai verekedés.** Tüske István és Schullek György helybéli lakosok vasárnap délután Bódás János budai-úti vendéglője előtt összeverekedtek s Tüske ügyelverte ellenfelét, hogy súlyos sérüléseivel a kórházba kellett szállítani.

— **Füstbe ment betörési terv.** Tegnap este besugár folytán arról értesült a rendőrség, hogy betörő-banda kezd meg az éj folyamán működését. A tervezet szerint először Lóvinger Aloert sár-utcai szatócs-üzlete volt elsőnek kiszemelve, aztán sorra jöttek volna a sár-utcai Bruszt, majd a Széchenyi-utcai Szalay-féle üzletek. *Sulyok* János ügyeletes rendőrbiztos azonnal megvette a szükséges rendőri intézkedéseket. A Lóvinger-féle üzletben elbujtatott két rendőrt s várta a fejleményeket. Ejjfel után egy óra tájban csakugyan jelentkeztek a betörők, ámde az ajtók felfeszítésével olyan zajt csaptak, hogy a szomszédok honvédelmi-laktanyában figyelmessé lettek s a mikor egy ablak kinyílt, a két betörő elmenekült. Reggel arról értesült a rendőrség, hogy az éj folyamán, Szalay Dániel-féle széchenyi-utcai üzletnél is jártak, azonban ott is megugrasztották a betörőket. A rendőrség a legszélesebb körben megindította a nyomozást s a beszerzett személyleírás után a rendőrség munkája sikerre vezetett. Ugyanis még a délelőtti folyamán a Ponty-vendéglőben letartóztatták *Tószoki* Mihály 21 éves, bács-madarasi illetőségű, munkanélküli kertészlegényt, a kinek birtokában egy törött furót találtak. Ez a betörő-szerszám a Lóvinger-féle üzletajtó felfeszítésénél törött el. A betörő társa is a rendőrség kezébe került, nevét azonban a nyomozás érdekében egyelőre nem közöljük. Rövid vallatás után a feszítő-vas is előkerült a Vörösmartyú-igetek egyik bokra alól. A vasat, mint beismerték, a Ponty melletti csatorna kerítéséből törték le. Simon Sándor alkapitány vállatára fogta a két jeles firmát s beismerték, hogy tényleg több betörést terveztek, azonban egyik sem sikerült. Tószoki, a ki notorius betörő, beismerte azt is, hogy legutóbb Szegeden operált. A rendőrség kiterjesztette a nyomozást a vidékre is s így nem lehetetlen, hogy a tettesek elfogatása több betöréses lopásra derít világosságot.

— **Büntetés helyett méreg.** Muth Manó Zöldfa-u. 21. sz. a lakos mozdonyvezető családja Gondbító Anna 16 éves, szőfoki leány megkívánta a keztyűs életet s mert egyébként nem igen került keztyűje, hát az asszonyát lopta meg. Azonban pörül járt, a lopás kiderült s a keztyűt megtalálták a ruhái között. A bünt kétségbeesés követte s attól való féltelmében, hogy gazdája feljelenti a lakáshoz tartozó éléskamrában jégszódát ivott. Még idejében érte az orvosi segély s így remélhető, hogy néhány nap múlva felgyógyul. Simon Sándor alkapitány beszállította a szent-György kórházba.

— **Műszaki iroda.** *Berényi* Győző és *Farkas* Zoltán okleveles mérnökök *műszaki irodája* Székesfehérvárott *Kossuth-utca 20. sz. alatt. Elvállalja mindenféle mérnöki munkákat teljesítését, v. m. felmérést, parcellázást, tagosítást, tervezéseket, építkezést stb. — Műszaki ügyekben szakértőül ajánlkozik.*

— **Bitang katonák.** „A katona erkölcsösége, mint kötelességérzetének, hűségének és megbízhatóságának támasza, a szolgálatra nagy jelentőséggel bír.“ E komoly, figyelemre méltó sorok olvashatók a szolgálati szabályzat I. R. bevezető paragrafusainak egyikében. És ennek dacára számtalanszor megütöközésell kell tapasztalunk, hogy az egyenruhát viselő hadiak erkölcsösége s általában fegyelem szempontjában nagyon, de nagyon sok komisszást engednek meg maguknak. Vasárnap este 9 óra tájban egy *huszár szakaszvezető s egy uhlanus közember* az utcán inzuláltak egy leányt, a kinek sikoltására Kövér István Salétrom u. 14. és Földes István Megyeház u. 10. sz. alatti lakosok a Nagy-féle kocsmából kiesttek s többek segítségével a Zöldfa-utában üldözőbe vették az uhlanust és pokoli ordítás közben hajszolták egy ideig. Az uhlanus először kardot rántott s minden éltét lekasabolással fenyegetett, de a sok lud disznót győzött, lefegyverezték és alaposan elagyabugyálták, kardját pedig bevették a város házára. A huszár szakaszvezető a helyszínéről távozott. Az eset felháborította és a katonai hatóság részéről nem figyelmi, de bírói uton kíván megtorlást.

— **Elhibázott lövés.** Az öngyilkosság, illetve öngyilkossági kísérlet nálunk napirenden van. Már fel sem tűnik, szinte megszoktuk. Vasárnap este 7 óra tájban *Biczó József* vasuti éjjeli őrfordította maga ellen fegyverét, a golyó azonban csak horzsolta úgy, hogy egy kis dorgatórium után zavartalanul folytatta szolgálatát. Az esetről *Rauscher Béla* déli vasuti főfelügyelő jelentést tett a rendőrségen, intézkedés szükségé azonban nem forgott fenn. A szerencsétlen ember öngyilkossága okával valja, hogy bűnasága miatt — a mit a vasuti szolgálatban kapott — sok gúnynak volt kitéve.

— **Szikkázó kémény.** Már több ízben emeltek panaszt *Kovács Ferenc* tobak utcai börgyáros ellen, mert bár el van látva szikkafogóval a kéménye, mégis tüzeveszélyes. Többek állítása szerint tegnap este is mintegy fél órán át hányta a szikkázó szomszédok nagy rémületére. Általános a hit, hogy száritott cserrel tüzelnek a jelzett helyen, ez okozná a nagy szikkahullást. A rendőrség sürgős intézkedése, azt hisszük, véget vet a szomszédok aggodalmának.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be *Mauthner Odón* csász. és kir. udvari magkereskedéséből *Budapesin* a „*Sétatéri*“ vagy a „*Margitszigeti*“ fűmagkeveréket. — Ezeket már 29 éve szállítja *Mauthner Budapest* és a *Margitsziget* oly bálmatra méltó és gyönyörű sétatéri részére.

Szabad kézből eladó az öreghegy egy jó karban levő szőlő a városhoz közel, csinos hajlékkal és nagyobb mennyiségű bor. Tudakozódni lehet id. Tomann Józsefnél Kigyó-utca 8. sz.

Az új helyesírás.

Irta: **Dr. Tordai Ágós.**

Elejen vagyunk az iskolai évnék s a sok újság között, amit a tanuló hall, nem utolsó az, hogy ezental másképp kell az iskolában helyesen írni, mint ahogy eddig tanulta. A tanulóknak szükséges, de a nagy közönségnek sem haszontalan tudni, milyen is az új helyesírás, mihen különböző a régijétől. Bizonyára van valamelyes igazság abban a mondatban, hogy a helyesírás a műveltség fokmérője.

A magyar helyesírás alapja a kiejtés, de e mellett tág tere van a szóelemzésnek, sőt némely esetben a hagyományok, egyszerűsítésnek, analógiának (kapcsolatosság) is. A kiejtés szerint írjuk pl.: *meggy, faggyú*, de szóelemzés szerint: *eredj, adjon*, noha mindig ugyanazt a hangot ejtjük az utóbbiakban is. A hagyomány iratja ezeket így: *mindjárt, rögtön, pinkósd, bár mindigárt, rökön, pinkósd*-nek ejtjük őket. Egyszerűsítés, mikor a kétféle mássalhangzót nem írjuk kétszer teljesen: *messze, annyí*, és pl. a főszólító mód alakjainak analógiája miatt írják sokan: *hígyjed, mint hágyjad, és foggyjon a hágy és fogy* igetőkötől, csakhogy a *hígyjed* alakban nem *hígy* az igető.

E sokféle szempont közül a fonetikus és etimológikus (a kiejtés és szóelemzés szerint való) helyesírás viszik a főszerepet. Küzdenek egymással már a legrégibb magyar grammatikákban, *Verseghy* és *Révai* ypszilon háborújában, küzdenek egészen máig. Kódexaink nagyobb részt így írnak: *leczi, mutallya*, de néha így is: *aggyunk, imádság*. A régi grammatikusok közül *Dévai Bíró Máttyás* a fonetikus írás híve: *mongyuk, másszor*, *Szenczi Molnár Albert* így is ír: *látsz*, de fonetikus is: *igazság*. Geleji *Katona István* sürgöti először nyomtatékosan a szó elemző helyesírást annyira, hogy ily tulzásokba is esik: *nyelrekevel, állatval*. *Révai* és *Verseghy* az újra ébredező tudományos irodalom e legnagyobb nyelvészeti szinte teljes életükben harcolnak egymással, vajjon y vagy j irandó-e az ilyenekben: *alya*, vagy *alyja, adja*, vagy *aggya*?

Az akadémia 1847-ben a magyar nyelv rendszere című munkával *Révai* elveit fogadta el és így szentesítette a közhasználatban is a szóelemző helyesírást. Az irodalomban föltétlen jogot nyert, de a fonetikus helyesírás is föltüntettedett azóta is, hol célszatban, hol pedig akaratlan, főképp a hamar dolgozó, gondolkozi

rá nem érő újságírás révén. Különösen a legutóbbi évtizedben sokat tágtítottak az Akadémia szabályain nemcsak a legelterjedtebb napilapok, de maguk a tudományos és szépirodalom művei is. Az iskola azonban konzervatív maradt, ép ezért napról-napra több és több különbségei tapasztaltunk a között, ahogy irni tanultunk s a között, amit ma olvasunk. Az akadémia időről-időre át-nézte s módosította a helyesírás szabályait; mindhiába, nem volt elég radikális s a toll sok pontban nem engedelmekedett szabályainak. A zavar nőttön-nőtt, az ingadozás, az egyszerűsítés — az új iránynak e sarkalatos elve. — nagyobb és nagyobb tért foglalt. Elérkezett az idő a különbségeket megállapítani, az ujonnan fejlődött írásmódot szabályokba foglalni. A kifejlődött ingadozások, következetlenségek természetesen az iskola életére voltak legkárosabb hatással, az iskola számára kellett adni legelőször is új, pontos törvényeket, ahonnan a helyesírás egyöntetűsége legkönyvebben átvihető majd az életbe.

Az új helyesírást *Simonyi Zsigmond* egyetem tanár dolgozta ki, az Országos Közoktatási Tanács egy-nemléti módosítással elfogadta, *Wlassics* miniszter szentesítette s az iskolák számára kötelezőleg ürendelte.

Alapul megtartották az Akadémia szabályait s így a legnagyobb és legfontosabb eltérés a következő négy pontban van:

1. **A hivatalos iskolai helyesírás nemcsak megengedi, de maga is alkalmazza az egyszerű c-t.** Tehát: *cifra, cica, cammog*.¹⁾ Végre tehát van jogosultsága a mankótan c-nek is! Mennyit küzdöttek ennek érdekében avatottak és nem avatottak egyaránt! A legerenceselőnebb kétféle betű volt a c: már a többit is szerette volna még *Adami Mihály* is kiküszöbölni 1760-ban, majd még nagyobb erővel *Szarvas Gábor*, de még az egyjegyű c-nek sem tudtak elismerést szerezni. Hiába írtak *Kazinczy Ferenc*, *Toldy Ferenc* mellette, a szokás kényelmes követését nem tudták megakasztani. Mert csak szokás volt és semmi egyéb. Az Akadémia szabályai két okot emlegetnek az egyjegyű c ellen. Egyik az, hogy a latin szók k-nak hangzó c-je zavarba ejthetné a magyar olvasót, s *cammog* a *palóc* helyett hirtelenében ezt olvasná: *kammog* s *palók*. A másik az, hogy „*c* egy betűnek egyszerűsítése mindaddig, míg a többi kétféle betű őpségben marad, csekély hasznót hajtana irásunknak.“ Egyik sem elfogadható ok. Egyrészt nem vagyunk már annyira deakosok, másrészt: ki a karcját nem becsüli, az a garast nem érdemli. *)

¹⁾ Természetes, családnevekben maradhat a c: *Kazinczy Ferenc*, *Cuczor*, *Herzeg Ferenc*.

²⁾ *Cuczor* Gergelyt is nevével akarta kivélelni egyik nebulója. Az irta a tablára: *Cucor, Kukor, avagy Cuscor*. A jökevény poeta így felelt meg rá: a ki ezt felírta se nem caci, se nem kaki, hanem csaci.

(Évje köv.)

15246/1903.

Pályázati hirdetés.

Székesfehérvár szab. kir. város javadalmi hivatalánál újból szervezett három ügynöki álsra, melyek egyenként évi 1200 korona javadalmazással vannak összekötve, ezenel pályázat hirdettetik.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állásokat elnyerni óhajtják, hogy sajátkezü leg irt életkorukat, képzettségüket s eddigi foglalkozásukat igazoló okmányokkal ellátott kérvényeiket f. évi október 8-ig bezárólag a tanács iktató hivatalba adják be.

Az ügynökök állása ideiglenes; három havi próbaszolgálatra vétetnek fel s további alkalmaztatásuk tárgyában a városi tanács intézkedik.

Székesfehérvár, 1903. szept. .6.án.

Mohay Lajos s. k.,
pénzügyi tanácsos.